

Związek Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej

Poznań, dnia 19 sierpnia 2025 r.

**Szanowny Pan
Miłosz Motyka
Minister Energii**

e-mail: sekretariatmmm@klimat.gov.pl
info@klimat.gov.pl

Szanowny Panie Ministrze.

Związek Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej (ZGWRP) zwraca się z prośbą dotyczącą rozwiązania problematyki związanej z modernizacją oświetlenia ulicznego. Problem ten był niejednokrotnie zgłaszany przez samorządowców na Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego. Jak wynika z dostępnych danych w Polsce funkcjonuje blisko 3,5 mln punktów świetlnych zlokalizowanych w pasach drogowych dróg publicznych. Nadal w zbyt dużej liczbie funkcjonują one jako energochłonne lampy sodowe o mocy od 50 do 400 watów. Łącznie zużywają ok. 3 terawatogodziny energii elektrycznej rocznie. Ten koszt obciąża wydatki bieżące gmin.

Przepisy ustawy o samorządzie gminnym oraz prawa energetycznego nakładają na gminy finansowanie oświetlenia znajdujących się na terenie gminy: ulic, placów i dróg publicznych. Problemem jest znaczny koszt tych opłat, ale też brak rozwiązań prawnych pozwalających gminom na modernizację oświetlenia bez grożących sankcji za niedotrzymanie dyscypliny finansów publicznych. Pomimo zgłaszanych problemów, związanych z trudnościami prawnymi i finansowymi, dotyczącymi przekazywania gminom praw do dysponowania urządzeniami oświetleniowymi należącymi do spółek energetycznych i zasady wzajemnych rozliczeń nakładów inwestycyjnych, jak do tej pory żaden Rząd nie podjął się definitywnej zmiany istniejących zapisów prawnych. Problem zapisany jest w art. 216 ust 2 ustawy o finansach publicznych gdzie w przypadku wydatku ponoszonego przez gminę na modernizację punktów świetlnych, które nie są własnością gminy mamy do czynienia z wydatkowaniem środków publicznych na cudze mienie, co zasadniczo nie jest wydatkiem dopuszczonym do finansowania z budżetu gminy i stanowi naruszenie dyscypliny finansów publicznych. Zapis ten wprowadza swoistą aberrację w działaniach (także około prawnych) gmin na rzecz poprawy jakości oświetlenia ulicznego.

Warto zwrócić tu chociażby uwagę na będący jeszcze w trakcie realizacji Rządowy Fundusz Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych „Rozświetlamy Polskę”. Otóż aby wymienić oprawy na energooszczędne, których właścicielami są spółki energetyczne, gmina musi uzyskać od nich tytuł prawny do dysponowania urządzeniami oświetleniowymi na cele inwestycji. Spółki energetyczne oferują formy współpracy, takie jak najem czy dzierżawa, które są sprzeczne z zasadami wydatkowania środków publicznych i nie uwzględniają równości świadczeń, warunkując jednocześnie obowiązek nieodpłatnego przekazania przez gminy na rzecz spółek majątku powstałego wskutek realizacji programu. Kolejnym problemem sygnalizowanym także przez RIO jest przejęcie zmodernizowanych urządzeń po zrealizowaniu przez gminę inwestycji, bez ekwiwalentności świadczeń. Będzie to jak twierdzi Zielonogórski Oddział RIO - nieuprawnionym zwiększeniem wartości obcego majątku.

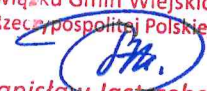
To jednak nie koniec problemów gmin z modernizacją oświetlenia. Ponieważ spółki oświetleniowe uzależniają wyrażenie zgody na modernizację własnego majątku od zlecenia im tego zadania w trybie zamówienia z wolnej ręki na podstawie art. 214. Związek Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej nie znajduje jednak uzasadnienia dla zastosowania tego trybu przy realizacji programu, i tym samym, dla ograniczenia konkurencyjności. Jest to szczególnie niebezpieczne i prowadzi do nieuzasadnionego dzielenia zamówienia szczególnie w przypadku gdy inwestycja dotyczy własności mieszanej tj. wtedy gdy część punktów oświetleniowych należy do gminy, część do spółek energetycznych.

Powyższe przykłady wskazują na swoisty absurd prawny, gdzie z jednej strony tworzy się programy takie jak „Rozświetlamy Polskę” z budżetem 1 mld zł, a z drugiej strony beneficjenci tj. gminy muszą szukać furtki prawnej, aby te środki właściwie wykorzystać, a później zakupiony majątek przekazać spółce.

Dlatego też, jako organizacja zrzeszająca największą w Polsce liczbę gmin wiejskich i miejsko-wiejskich, w celu poprawy efektywności energetycznej, przez obniżenie energochłonności oświetlenia wnosimy o wprowadzenie zmian mając na uwadze kryterium legalności wydatkowania środków publicznych, a także kryterium gospodarności i celowości dokonywania wydatków ze środków publicznych.

Jednocześnie zwracamy się do Pana Ministra z prośbą o zorganizowanie spotkania celem szczegółowego przedstawienia w/w problematyki.

Z wyrazami szacunku

Przewodniczący Zarządu
Związku Gmin Wiejskich
Rzeczypospolitej Polskiej

Stanisław Jastrzębski